

ȘCOALA VREMII

REVISTA ASOCIAȚIEI ÎNVĂȚĂTORILOR ARAD

ANUL XI.

No. 5.

M A I

1940

Biblioteca Centrală
Raională Arad

Redactor: ROMULUS PONTA

S U M A R

- Asoc. Inv. Arad:** *Inchinare*
- Ion D. Ungureanu:** *După 20 ani (1920—1940)*
- Gr. Tăușan:** *O grupare profesională și un suflet conducător*
- Lazăr Igrășan:** *Ieri și azi*
- Mihai Milutin:** *Din cronică Asociației Invățătorilor Arădani*
- Iosif Moldovan:** *Faima Reuniunii Invățătorilor Arădani și importanța ce i s'a dat*
- Redacția:** *Morți noștri: † Iosif Moldovan*
- Dănilă Gheorghe:** *Rangul profesional în ierarhia socială*
- Instituțiile noastre:** *Casa Invățătorilor*
Revista «Școala Vremii»
Banca Invățătorilor
Raportul Comitetului către Adunarea Generală

ADMINISTRAȚIA: Iulian Pagubă inv. pens Str. Abator 12.
Abonamentele se trimit pe adresa Administratorului.

REDACȚIA: Casa Invățătorilor, Arad, Bulevardul Carol 66

Manuscrisele, revistele pentru schimb, cărțile de recensat (în două ex.) și orice coresp. se trimit pe adr.: Redacției.

Secretar de redacție: Mihai Milutin inv. șc. de aplicație.

ȘCOALA VREMI

REVISTĂ PEDAGOGICĂ-CULTURALĂ

a Asociației învățătorilor din județul Arad.

Apare lunar, afară de lunile: Iulie și August.

ANUL XI.

Arad, Mai 1940.

Nr. 5.

Inchinare.

Asociația Învățătorilor din orașul și județul Arad, își ține Adunarea generală anuală, la 19 Mai a. c.

D. Ministru D. V. Ţoni și-a anunțat participarea, la această manifestare profesională.

Omul care a unit într'un mănunchiu întreaga învățătorească română și, împotriva tuturor uneltirilor, în ciuda tuturor criticilor și amenințărilor, în momente cruciale pentru destinele Asociației noastre, a ferit Corpul Învățătoresc de rătăcirile sindicalismului anarhic și ne-a menținut pe linia superioară a tradiției iubitoare de Tron și Țară, va veni din nou în mijlocul nostru.

Ministrul Învățător se coboară printre aceia, pentru care a luptat și a suferit. Am avut și avem detractori. Ni s'a contestat dreptul la o salarizare omenească, ni s'a refuzat accesul la cultura Universitară. S'a crezut, la un moment dat, că statul se poate dispensa de noi, urmând să poarte comunele grija pentru cultura poporului.

Acel care a răspuns în numele nostru tuturor defăli mărilor, calomniilor și tendințelor de nesocotire ce ne-au vizat, ori de unde au venit, acela care, înconjurat de toată dragostea și stima noastră, a reușit să ne situeze la locu-cuvenit, în prețuirea opiniei publice și a tuturor factorilor cu

răspundere în stat, a fost vrednicul nostru președinte pe viață.

În apărarea intereselor noastre, a pus toată energia și tot scopul vieții sale. Animator prin scris și graiu, modest și onest în stricta accepțiune a cuvântului; camarad iubitor și loial, cu alese însușiri de conducător și cu o bogată cultură, a folosit toate aceste daruri, ca președinte al nostru, ca parlamentar, ca ministru, ca om, numai pentru promovarea și întărirea breslei care a avut cinstea să-l aibe ca reprezentant, în timpuri din cele mai critice.

Om fără soție și copii, și-a dăruit toate puterile minții și ale sufletului său, pentru noi învățătorii din toate unghiurile țării, nesocotind orice efort și oboseală.

În aceste timpuri de încordare internațională, de necruțătoare osteneli și jertfe, dascălii orașului și județului Arad se bucură din toate fibrele sufletului lor, că vor avea prilejul să-și vadă conducătorul, să-i asculte verbul inaripat, să-i primească indemnurile, să se simtă mai oțeliți în luptă, să-i arate toată considerația și nețărmuritul lor devotament.

Excelența Sa va fi însoțit, în vizita ce ne-o face, de către valorosul său colaborator, D. Teodor Iacobescu, președintele Asociației Învățătorilor din România, vechi animator al luptelor noastre profesionale, prieten nedesmințit al învățătorilor, minte luminată și voință fermă, puse în slujba revendicărilor noastre de ieri, de azi și de mâine.

Domnule Ministru,

Domnule Președinte,

Azi, când fiarele Apocalipsului galopează în lumina sângerie a cerului european, dascălii județului Arad, gata la datorie, în stadionurile de muncă națională, în sate și pe zonă; insuflețiți de cele mai izbânditoare nădejdi și întăriți de o sfântă putere care înfruntă și creiază, Vă zic:

•BINE AȚI VENIT!•

Asociația Învățătorilor
din orașul și județul Arad.

După 20 de ani

(1920 — 1940)

După 20 de ani de viață românească liberă, învățătoria dela granița de Vest, pășește sărbătorește într'un ritm nou, spre adevărata consolidare a românismului.

Dar, nu numai atât. Acest cel al douăzecilea an aduce învățătorimii române depe tot cuprinsul Țării și o considerație în plus, un prestigiu ridicat în viața de stat, concretizate prin legile pregătite, sau în curs de pregătire cum sunt: legea salarizării și statutul funcționarilor publici.

Adunarea generală a membrilor Asociației Invățătorilor secția Arad, dela 19 Mai, va fi nu numai o adunare generală obișnuită, ci și o sărbătorire în adevăratul înțeles al cuvântului.

D. V. Țoni

Subsecretar de Stat la Ministerul Educației Naționale și Președinte onorific pe viață al Asociației Generale a Invățătorilor din România.

Vom sărbători camaraderește pe învățătorul D. V. Țoni care ne-a condus în acești ani grei de lupte la victorii din

ce în ce mai mari, ridicând prestigiul și importanța acestui corp de intelectuali, la înălțimi nebănuite. Vom sărbători pe ministrul subsecretar de Stat al Educației Naționale, Domnul **D. V. Țoni**, care a știut să scoată la lumină misiunea și valoarea învățătorului român, din întunerecul în care fuseseră aruncate de către politicianismul dinainte de 1938.

Teodor D. Iacobescu

Președintele activ al Asociației Generale a Învățătorilor din România. ■ ■

Vom sărbători în ordine profesională, pe d. **Teodor Iacobescu**, președinte activ al Asociației Învățătorilor din România, care, primind misiunea aceasta din mâna Dnului **D. V. Țoni**, știe și însemnătatea grelei misiuni ce a luat și greutatea pe care va trebui să le învingă, având alături de sine toată suflarea învățătoarească.

Trecutul de luptă alături de Domnul ministru **D. V. Țoni** și personalitatea d-sale, sunt o garanție pentru noi că Asociația Generală este în mâini de conducător sigur și energetic, care va ști să mențină ce s'a câștigat și să câștige cu învățătorimea ceea ce va mai fi de câștigat. Căci lupta noastră nu s'a terminat. Dacă vremurile excepționale au obligat pe

învățător la limitarea atribuțiilor sale, în favoarea liber-profesioniștilor mai puțin preocupați de interesele generale aceasta nu poate dura mai mult decât este necesar, pentru această categorie care are atât de mari obligațiuni și responsabilități naționale.

Lazăr Igrășan

Inspector școlar al județului Arad și Președinte al Asoc. Inv. secția jud. Arad.

☺ Dar adunarea dela 19 Mai va mai însemna încă o sărbătorire. Vom sărbători pe cel mai bun — bun ca un părinte — dintre noi, pe dl inspector școlar județean **Lazăr Igrășan** care se află în ultimul an de dascălie.

D-sa, deși s'a supus cel dintâi legilor întru totul, n'a fost niciodată aspru când le-a aplicat colegilor săi.

Chiar și acei colegi cu cari a avut uneori dificultăți, din lipsă de înțelegere sau greșeli pornite dintr'o parte, sau alta, îl stimează și îl iubesc. Nu cred să existe un alt învățător mai iubit de colegi, în acest județ, decât D-sa.

Se înțelege că, epuizând această ordine, vom arăta că învățătorimea și presa ei sărbătorească în acelaș timp pe un alt

D. Petre Andrei
Ministrul Educației Naționale

plan paralel, pe conducătorii educației românești în frunte cu Dl. ministru al Educației Naționale **Petre Andrei**, cărui școala românească de toate gradele, îi datorează renașterea sa. Urmează apoi pentru Ținutul Timiș Dl. inspector școlar general **Sabin Evușianu** și dl. inspector primar **Ludovic Ciobanu**, către care învățătorimea își îndreaptă un respectuos gând de stimă și cea mai bună considerațiune cu această ocazie a sărbătoririlor noastre profesionale.

Ion D. Ungureanu

Sabin Evușianu
Inspector general șef al Ținutului Timiș

Ludovic Ciobanu
Inspector școlar primar al Ținutului Timiș

O GRUPARE PROFESIONALĂ ȘI UN SVFLET CONDUCĂTOR

»Asociația învățătorilor din România» prezintă, în forma ei actuală, ca și în fazele anterioare care au pregătit-o, o imagine încurajatoare, prin spiritul de solidaritate și de înțelegere a adevăratelor nevoi sociale și naționale, de care învățătorimea, prima treaptă a oștirii puse în serviciul culturii, a dat cu prisosință dovadă,

Și meritele pe care învățătorimea le-a câștigat prin felul cum a alcătuit organizarea profesională, sunt mai multe,

Să încercăm aci a le indica.

În primul rând, un merit ce trebuie scos în plină lumină, este că într'o vreme de desunire, în care patimile cele mai puțin laudabile se desfășurau în voie și când spiritul partizan era în floare, învățătorimea, chiar dacă unele individualități învățătorești erau înregimentate într'o grupare politică sau alta, în ceea ce privește apărarea intereselor ei profesionale și în înțelegerea rostului ei social, »Asociația» a știut să stea departe, ca organism colectiv, de agitațiile politice și de luptele de întâietate ce se purtau dincolo de interesele școlii și de nevoile reale și profesionale ale slujitorilor modești de pe catedrele școlilor primare. Desuniți, poate unii dintre ei, pe un crez politic sau altul, și-au regăsit în »Asociație» concordia și frăția, spiritul de solidaritate care unește energiile și prin chiar aceasta, elimină sterilitatea adversităților intereselor personale.

E un merit acesta, pe care noul regim de împăcare a spiritelor și de chemare a sufletelor românești, sub un același crez național, este cel mai în măsură să-l aprecieze și să-l recunoască.

Dar un alt merit al organizației »Asociației» îl găsim în înțelepciunea membrilor ei față de curentele subversive care urmăreau să destrame unitatea neamului nostru. A fost o vreme, care e prea apropiată de contemporanitatea minții noastre, pentru a o uita, în care conștiințele, unele naive sau ușor impresionabile, altele destul de flexibile pentru a sta în slujba oricărui curent, deveniseră, involuntar, conștient sau incon-

știent, factori de ruinare a satului român.

Inregimentate, când intervenționalismului disolvant, când unei mistice demente, ce urmărea răsturnarea ordinii publice și întronarea anarhiei, din care oricând puteau culege roade dușmanii țării, unele conștiințe românești se singularizau, așezându-se pe planurile de ruinare a tot ceea ce munca și jertfele multor generații înfăptuise,

Invățătorimea, grupată sub steagul »Asociației«, a știut să reziste ispitelor când neinteligente, când interesate, stând dărză, sub vânturile nebuniilor de tot felul, sub steagul unei credințe limpezi și în slujba țării și a Regelui nostru.

Iată, deci, încă un merit pe care »Asociația Invățătorilor din România« l-a câștigat prin desfășurarea unei cuminenii oricând vrednică a servi ca exemplu de imitat.

Și găsim, în cercetarea activității Asociației, un titlu nou la buna recunoaștere din partea tuturor oamenilor iubitori de ordine și respect a celor bine rânduite în stat și anume: tactul și moderațiunea pe care gruparea profesională a celor din tîi slujitori ai școlii au pus-o în exprimarea doleanțelor și revendicărilor, fugind de patosul demagogic, de agitațiile violente, de lipsa de disciplină a altor revendicări, în care cei ce le prezentau socoteau că pot obține câștiguri prin excese de limbaj ori prin tentative de excese în fapte. Cunoașterea activității profesionale a învățătorimei oferă astfel o documentare limpede a spiritului de ordine și de bunăcuviință în cadrul căreia se pot obține succese și căpăta recunoașteri de drepturi, fără violență de cugetare și depășiri de bunăcuviință socială.

Dar am fi incomplecți, în redarea grăbită a meritelor Asociației Invățătorilor, dacă am omite tocmai un fapt nou, care este în ochii tuturor bunilor Români, o manifestare exemplară și normativă și anume entuziasmul cu care învățătorimea s'a înregimentat sub steagul »străjeriei«, formând armata pregătitoare a sufletelor românești, sub steagul ce poartă lozincă: »Credință și Muncă pentru Țară și Rege«.

Din primele chemări ale marelui nostru Rege, care a creat o dinamică nouă socială, desvoltând în suflete energiile latente, pornirile bune ce se iroseau și entuziasme care nu erau îndreptate pe drumul mântuirii naționale, învățătorimea a răs-

puns cu un avânt ce nu-și găsește seamăn, decât în acea minunată grabă ce-o pun toți Români de a răspunde la apelul mobilizării ostășești.

Fără nicio defecțiune, fără nicio opinie sceptică și fără nicio amânare, învățătorii au devenit la chemarea M. S. Regelui, ostașii disciplinați, conștienți ai străjeriei, ai școalei mari de refacere și înălțare a sufletelor tinere.

Aprofundând, însă, temeiurile unei organizații cu atâtea drepturi la buna judecata spiritelor obiective, găsim un fapt care explică nivelul social și național al Asociației și anume acela de a fi avut norocul ca să fie condusă, însuflețită și entuziasmată de un om care a știut să fie purtătorul de cuvânt al mișcării, conducătorul abil și temperamentul dinamic cel mai bine încadrat în ritmul marilor revendicări sociale; e D-l D. V. Ţoni.

Firește, o masă de suflete este rezultanta componentilor ei, dar cine cunoaște evoluția mișcărilor sociale, știe că ceea ce le dă o unitate de acțiune, o coloratură distinctă, o directivă bine imprimată, este omul care la un moment dat știe să se facă exponentul idealurilor și sinteza vie a sufletului colectiv. Fără o directivă venită din gândul senin, din inima caldă, din cugetarea ce se înalță dincolo de prezent, pe aripile idealului, în zările viitorului, cele mai bune intențiuni individuale și cele mai respectabile programe devin energii ce se pierd, ori visătorii ce se evaporă în văzduh.

Trebue un suflet de comandă și o inimă care să sincronizeze cu bătăile ei, ritmul anonim al celor mulți, pentru ca aceștia să poată forma o putere utilă pentru țară, pentru ei și pentru Tron. D-l Ţoni a fost un astfel de om.

Il cunosc de mult în felul cum s'a devotat marilor obligații naționale, precum îi cunosc devotamentul pasionant ce-l pune pentru tot ceea ce privește interesele neamului nostru și credința în idealurile și pornirile Marelui nostru Rege — Stăpânul sufletelor noastre de azi și ziditorul sufletelor noi de mâine; îl cunosc în toate strădaniile ce le face de ani și ani de zile pentru ajutorarea morală și materială a învățătorimei. Și cum eu însumi stau, prin obligații oficiale, dar și prin comandamente de suflet, de zeci de ani în slujba învățătorimei,

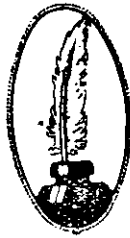
pot afirma că aprecierile ce le fac asupra rolului decisiv ce l-a ținut D-l D. V. Ţoni în mișcarea de consolidare și înaintare a învățatorimei, organizată în »Asociația Generală«, sunt izvo-rite dintr'o cunoaștere a realităților și a clipelor trăite.

Fie-mi astfel îngăduit a ura d-lui *Teodor Iacobescu*, un alt suflet entuziasmat și de mult pregătit pentru rolul de conducere a învățatorimei — ca să ducă cu aceleași puteri și cu aceleași succese o operă legată de numele actualului Subsecretar de Stat al Ministerului Educației Naționale — al Ministerului care a găsit în învățatul profesor sociolog și pedagog. d-l *Petre Andrei*, pe unul din cei mai prețioși ocrotitori ai stră-daniilor noastre, pentru ajutorarea celor mai modești ostași ai marei ofensive de luminare a Neamului nostru.

(*Școala și Vieața, an. X. Nr. 1-3*)

Gr. Tăușan

Director General al Casei de Credit a Corpului Didactic

IERI ȘI AZI.

(Fragment din »Darea de seamă asupra învățământului primar din județul Arad înainte și după războiu«, prezentată Consiliului pedagogic al județului Arad).

Războiul mondial din 1914, care a izbucnit fără veste, după ce legea aponiană din 1907, a rărit simțitor numărul învățătorilor foști confesionali, prin strictetea articolelor din năprasnica lege abia doar se mai găseau la al 4-5-lea sat câte un învățător indoelnic de nădejdea zilei de mâne. Legea zicea așa: »Elevii școlilor minoritare trebuie să fie astfel pregătiți în limba statului, că ajungând în clasa IV primară să se exprime în limba statului nu numai corect, dar să și simtă și să creadă sufletește că el este cetățean al statului ungar«. Strictetea articolelor de lege, pe învățătorii mai bătrâni, cari nu cu noșteau limba maghiară bine, i-a destituit și pensionat. Învățătorii mai tineri sub motiv de ungitare contra statului că, deși pot, nu vor să dea în școală rezultate din limba maghiară, au fost excepționați de a primi la salariu ajutor de stat, erau purtați prin judecată în fața consiliului județean și apoi dați afară din învățământ ca agitatori și ca oameni de neîncredere; mulți au luat bățul pribegiei, alții au trecut la stat devenind trădători și spioni plătiți, cari contribuiau la prigoana cetățenilor sub toate raporturile.

Școlile, car nu corespundeau anumitor condițiuni impuse, erau închise și comunele erau obligate să zidească noi loca-luri — cari puteau — iar cele mai multe sate sărace puneau zăvorul pe școală și se suspendau cursurile pentru totdeauna. Aceasta era situația și în județul Arad, dar mai puțin precară, ca în alte județe mai sărace din Ardeal. Numărul Școlilor și a învățătorilor din județul Arad — căci abia dacă fiecare școală rămasă neînchisă, avea câte un învățător, iar cele mai mari 2—3 învățători. De exemplu: comuna Pecica avea 4 învățători; azi 16, Comuna Nădlac 3 învățător; azi 25. Curtici 3 învățători; azi 14. Șeitin 3; azi 9 ș. a. m. d.

În orașul Arad erau 4 învățători români; azi 137. Din aceste exemple se poate vedea uriașul salt ce s'a făcut pentru

stărpirea totală a analfabetismului în cei 20 ani dela unire.

În total înainte de război erau în județ, aproximativ 245 învățători, azi numărăm 815. Aproape în fiecare sat s'a clădit școală, doar cu excepția alor vre-o 10 comune, în toate celelalte avem clădiri solide și adaptabile nevoilor, învățământului primar. S'au zidit dela unire încoace 135 școli și au primit reparații radicale alte 80 localuri, pentru cari s'a cheltuit aproximativa sumă de 58 milioane lei, parte din dărnicia sătenilor, parte din cotele Comitetului școlar județean, ajutoare din partea județului și a statului, aceaste în cât privesc clădirile. Pentru înzestrarea localurilor cu material didactic și mobilier, iarăși s'a plătit până aci suma aproximativă de peste 10 milioane, prin râvna învățătorimii fără preget, cu organizări de concerte, teatre sătești, precum și cu ajutorul material al Casei Școalelor. Azi fiecare școală are inventarul ei, cu clădiri, biblioteci, farmacii școlare, cooperative etc. cari toate formează un patrimoniu al Statului de peste 100 milioane Lei.

În ce privește activitatea școlară înainte de război, elevii români cari frecventau școala, erau vre-o 13.800, azi numărul lor este de 36.000.

Învățătorimea din 'nainte de război, pătrunsă de idealul unei vremi ce are să vină, a fost strajă neadormită și veghe-toarea sufletului neamului pe care-l grijea de lupii flămânzi și însătoșați de suflete umane pentru a le duce pe calea rătăcirii. Avea să lupte în sat cu administrația dușmană, cu propagatorii mincinoși, sectari, cu multe coade de topor, ca să apere patrimoniul sfânt: limba, credința și datinele strămoșești, până când a sosit clipa desrobirii noastre.

Învățătorii rămași după război în noua viață de jertfă pentru refacere și consolidare, au prins un nou avânt de idealism și-au contribuit cu tot sufletul lor punând câte o petricică la temelie sufletească de unificare și trăinicie. Ne-au venit în ajutor frații de peste Carpați și cu deplin avânt am pornit la ofensiva culturală între masele de țărani. Rezultatele le poate vedea oricine, care se interesează de munca acestor apostoli nerăsplățiți în raport cu jertfa ce o depun pe altarul Patriei și al Neamului.

În cursul luptelor politice, se constată cu regret că poli-

ticianilor de carieră le-a succes să tragă în mrejea lor și o parte din învățători, cari au avut de suferit. Datorită noului sistem de refacere în această direcție la apelul marelui nostru Rege, învățătorii activează și în direcția, activității străjerești fiind ei comandanți de stoluri, cari încadrați în acest program dau rezultate vizibile de educație sufletească și de iubire patriotică. Este o mare binefacere pentru educația tineretului adult dela 18—20 ani pusă tot sub instrucția învățătorului a pregătirii Premilitare. Prin acest fapt, a crescut și mai mult prestigiul moral și autoritatea învățătorului în fața sătenilor și a societății românești. Astăzi tot el, învățătorul, într'o mână ține cartea, iar în ceialaltă arma, stând în tranșeele de apărare la toate granițele țării, alături de flacăii eșiți de sub mâna lui. Din totalul de 512 învățători bărbați ai județului Arad, 365 sunt mereu concentrați, pela diferite unități. Învățătoarele femei, suplinesc pe cei plecați, pe lângă cari se atașează și preoțimea noastră, condusă de aceleași sentimente patriotice. Învățătoarele împreună cu elevele cursului supra-primar adună material gratuit din sat ca, lână și alte lucruri și pregătesc haine calde pentru soldații concentrați, iar acasă ajută familiile celor săraci cu îmbrăcăminte și alimente. Aceasta este situația învățământului primar din județul Arad în evoluția lui de ieri și de azi.

Lazăr Igrışan

Inspector școlar al județului Arad.

DIN CRONICA ASOCIAȚIEI ÎNVĂȚĂTORILOR ARĂDANI.

Cercetătorul trecutului nostru cultural, împins de dorința de a cunoaște contribuțiunea fiecărui ținut la patrimoniul spiritual al Neamului, se va opri poate nedumerit la o anumită răspântie a istoriei, găsind că cele dintâi începuturi de organizare în lupta noastră pentru lumină, au luat naștere tocmai aici, pe aceste plaiuri de margine ale pământului românesc.

Imprejurările nu ne îngăduie deocamdată a evidenția în extenso originea și evoluția mișcărilor culturale românești, pe care istoria, adeseori ingrată, le-a menționat totuși din cele mai vechi timpuri ale Risorgimentului nostru spiritual. Pleiada marilor vizionari și deschizători de drumuri în năzuința spre lumină a Neamului nostru de pe aceste meleaguri, așteaptă verbul incandescent al istoriografului de mâine, care să apoteozeze gândurile și faptele lor, peste care s'a așezat praful iscat de treapădul vremilor. Atunci, din paginile nimbate de lumină ale unei patetice istorii, se vor desprinde chipurile tuturor celor ce-au robotit de-alungul veacurilor pentru luminarea și înălțarea spirituală a Neamului nostru din acest ținut de margine. Se vor înșirui într'o vastă galerie a luptătorilor pentru lumină chipurile celor ce au fost și vor rămâne șirurilor de generații viitoare: Dimitrie Țichindeal, Constantin Diaconovici Loga, Ion Mihuț, Damaschin Toma Bojâncă, Moise Nicoară, Dimitrie Constantini, Alexandru Gavra, Vicențiu Babeș, George Popa, Teodor Ciontea, Petru Pipoș, Teodor Mariș, Iosif Moldovan, pentru a nu aminti aici de cât o mică parte din numărul celor ce au aprins și întreținut nestins focul sacru la altarul „Preparandiescului colegiu al cetății Aradului.“

Alți camarazi de muncă tot atât de vrednici de amintit în pomelnicul celor de mai sus, precum și discipolii lor, unii anonimi lampadofori, au îngroșat mereu rândurile celor ce și-au legat de suflet luminarea Neamului.

La început acționând empiric, conduși doar de o genială putere de intuiție interioară, în curând au simțit nevoea unei organizări formale, strângându-și rândurile în jurul unui pivot

central: *confesiunea*. Astfel se ițesc în istoria vieții noastre sociale reminiscentele vechilor *collegii* romane, cunoscute sub numele de *reuniuni*.

Intre cele mai vechi reuniuni românești în părțile arădane, se numără „Reuniunea învățătorilor români confesionali greco-ortodoxi din Dieceza Aradului.“

Din inițiativa marelui cărturar și luptător pentru cauzele culturale ale națiunii române, Vicențiu Babeș, învățătorimea română ortodoxă din Eparhia Aradului, se întrunește în ziua de 20 Aprilie 1872 într'o Adunare Generală de constituire ținută sub președenția lui Vicențiu Babeș. În această adunare se compun și votează primele Statute ale Reuniunii, care apoi au fost aprobate de Consistoriul ortodox român din Arad, la 13/25 Februarie 1875.

Reuniunea la început s'a ocupat numai cu chestiuni profesionale, iar mai târziu a început lupta de emancipare culturală și națională românească.

La anul 1897, vechile statute ale Reuniunii se modifică, modificând și numele Reuniunii în „Reuniunea învățătorilor dela școalele populare gr. ort. române din protopopiatele: Arad, Șiria, Boroșineu, Buteni, Radna și Hălmagiu.“ Nouile statute prevedeau conferințe învățătorești pe protopopiate, în care se discutau mijloacele de perfecționare profesională și de culturizare a masselor. Statutele astfel alcătuite, au fost aprobate de Ministerul instrucțiunii publice din Budapesta, la 1 Iunie, 1897.

După cum am menționat „Reuniunea învățătorilor confesionali ort. Români din protopopiatele arădane I-VII, la începutul activității sale, se ocupa numai cu chestiuni profesionale pedagogice, religioase, literare și de administrație școlară.

Când însă guvernele maghiare își încordau tot mai intens arcurile distrugerii contra ființei noastre etnice, Reuniunea Învățătorilor a pășit pe terenul luptei cu atâta cutezanță și demnitate, încât stăpânii de eri luând-o la ochi, trimiteau la adunările ei generale câte un reprezentant al lor. Acest gest n'a împiedecat-o în atitudinea ei hotărîtă de a merge fără șovăire pe drumul intransigenței naționale. În anul 1879, când s-a introdus limba maghiară ca studiu obligator în școlile române, președintele V. Babeș ca o măsură de fortificare a structurii noastre sufletești, trimitea în lagărul dușman, ur-

mătoarele cuvinte ale lui Iosif Vulcan.

*In van orice sfortare,
In van combași Românul,
El nu va mai pieri.*

Încetând activitatea Partidului Național Român pe teren politic, intelectualitatea română se îndreaptă către asociațiile culturale sprijinind eforturile lor de ridicare a maselor. În diecesa Aradului, »Reuniunea Învățătorilor« începe să devină un centru de atracție așa de puternic, încât în anul 1886, când se inaugurasă noul palat al Preparandiei ort. rom. Iosif Goldiș, ajuns mai târziu episcop al Aradului în plin congres recitează din poezia lui Aricescu :

*Și Dromichet se schimbă în Mircea cel Bătrân,
In Oaste legiunea, Romanul în Român.*

De acum încep marile prefaceri naționale. Se arată mîjirea zorilor. Conferințele din Sibiu, cu răsunset așa de puternic în conștiința neamului, pregătesc calea memorandumului și ușile temnițelor ungurești.

În acest timp, »Reuniunea Învățătorilor« își intensifică atitudinea de intransigență și prin membrii ei, varsă în conștiința neamului credința mîntuirii. În anul 1893, celor plecați din aceste părți să înmulțumească numărul purtătorilor de dureri a frînturii latine de dincoace de Carpații, (memorandul), învățătorii români în gara Arad le strigă :

*»Cu zile mergeți dragii mei
și veniți cu zile.«*

Procesul memorandumului înfundă în temnița Seghedinului și învățătorii. (Gh. Petrovici din Nădlac). Dar cu toată ura deslăntuită și asupra dascălilor români, în anul 1893 președintele »Reuniunii Învățătorilor« T. Ceonța, termină cuvîntul de deschidere a adunării generale, cu versurile lui Bolintineanu :

*»Viitor de aur românimea are
Și prevăd prin secolii a ei înălțare.«*

»Cîntecul lui Lucaci« și »Doina lui Rațiu« erau purtate în desagi din sat în sat de învățătorii.

Pentru a micșora zelul izbucnirii naționale început de memorandiști și lătit în masa neamului de învățătorii, guver-

nul maghiar întocmește în anul 1895 legea cvincvenalelor (gradațiilor) crezând că prin acest gest va recolta o atitudine patriotică adecvată dorinții lui. Nimic nu mai impresiona darul danaic. Idealul se fixase, iar »Reuniunea Învățătorilor« il urmărea cu o pasiune nelimitată. În anul 1907, când legea aponiană ridicase lefurile învățătorilor, dascălii români din dieceza Aradului, înaintea bisericii ort. rom. juraseră că nu vor nici o centimă în schimbul libertății naționale și muncii românești.

Cu toată mizeria introdusă în căsuțele membrilor ei, »Reuniunii Învățătorilor« din cele 7 protopopiate arădane, nu i se poate arunca nici odată cuvântul *trădare*. Un suflet cald și un crez avântat i-a povățuit credința. Dovezi? Luptele naționale începute în anul 1903, când învățătorimea s'a prins cu tot elanul în curentul *activist*.

Această instituție cultural națională a rămas un altar curat înaintea căruia se sintetiza solidaritatea militantă. Prin acțiunea ei s'a păstrat prestigiul credințelor și s'a propagat evanghelia ideii naționale,

La 15 August 1913 »Reuniunea Învățătorilor« și-a ținut a XLI Adunare generală.

Această întrunire a fost ultima a »Reuniunii Învățătorilor.« În anul 1914 membrii ei au fost resfirați pe diferite câmpuri de luptă, de unde o bună parte nici nu s'a mai întors. Cei rămași așteptau în lagăre de internare desfășurarea procesului deschis. În anul 1918, 1 Decembrie, »Reuniunea Învățătorilor« a fost reprezentată la adunarea dela Alba-Iulia prin președintele Iosif Moldovan și secretarul Nicolae Cristea, prin voința cărora și a celor mulți adunați s-au marcat noile granițe și s'au tămăduit ranele amărăciunilor seculare.

În anul 1919, 15 Noembrie, după limpezirea atmosferii, »Reuniunea Învățătorilor« în Adunarea generală ținută la Șiria, se transformă în »Asociația Învățătorilor din orașul și județul Arad«, făcând parte din »Asociația Generală a Învățătorilor din România«. Primul debut al acestei noi inighebări culturale a fost protestul ridicat contra reformei școlare a Consiliului dirigent care a pus pe învățătorii de stat români sub dominația bisericii. Protestul ei precum și a celorlalte asociații, a avut efectul dorit, căci s'a lăsat dascălul noului Stat sub direcțiunea și supravegherea organelor Statului. Lupte în

adunările generale ale Asociației s'au dat apoi și pentru ameliorarea situației materiale, cari frământări n'au încetat în prezent. Dovezi servesc rezoluțiile aduse în toate adunările generale, precum și în ședințele subsecțiilor. Cât privește legătura Asociației arădane cu Asociația Generală, ea a rămas credincioasă, îndeplinindu-și obligațiile statutare.

Alături de celelalte asociații județene, Asociația Învățătorilor din jud. Arad, a luptat în congresele generale pentru revindecarea drepturilor învățătoresți, susținând doleanțele membrilor și cerând grabnică remediere.

În general, Asociația Învățătorilor din jud. Arad, a ținut pas cu evoluția vremilor și a slujit cu o misiune istorică ideea națională.

Dela înființare și până în prezent organizația profesională a învățătorilor arădani, a avut următorii conducători: a) Președinți ai »Reuniunii învățătorilor arădani«: Vicențiu Babêș 1872—1884; Dr. George Popa 1884—1890; Teodor Ceontea 1890—1906; Iosif Moldovan 1906—1919. b) Președinți ai „Asociației învățătorilor din Arad:“ Iuliu Groșorean 1919—1922; Nicolae Cristea 1922—1932; Dimitrie Boariu 1932—1935; Nicolae Cristea 1935—1937; Lazăr Igrîșan 1938 până în prezent.

Până la 1919, Reuniunea învățătorilor arădani număra 200—347 membri, astăzi Asociația învățătorilor din Arad, numără 786 membri, cari cotizează pentru asociație cu 267.257 lei, pentru „Casa învățătorilor“ au vărsat 2.242.068 lei, iar pentru Asociația Generală cotizează cu 45.000 lei.

Dintre realizările Asociației învățătorilor din Arad, enumerăm: a) Banca învățătorilor, înființată în 1934 cu 70 membri și 90.000 lei capital social, numără azi peste 400 membri aproape 900.000 lei capital social, conținând depuneri de 474.870 lei și acordând împrumuturi de 1.656.812 lei. b) Cooperativa înființată în anul 1936 cu secție de librărie, stofe, încălțăminte și lemne de foc. c) Biblioteca cu peste 1000 volume din toate domeniile publicisticii. d) Societatea de ajutor reciproc pentru diferite cazuri, cu 107 membri. e) Cursuri de vară pentru perfecționarea învățătorilor. f) Casa învățătorilor, cu căminul elevilor fii de învățători, achiziționată în anul 1927. g) Revista „Școala Vremii“, în al XI an de apariție regulată cu tiraj de aproape 1000 exemplare.

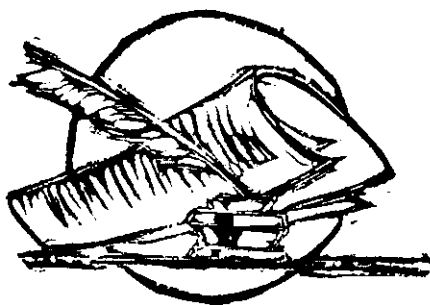
Iată, am enumerat parte din realizările concrete ale organizației noastre profesionale de aici. Dar cine oare va putea bilanța în amănunte aportul moral și spiritual realizat de această organizație, vreme de peste jumătate de veac în complexul vieții culturale și naționale a Nației noastre dela granița de vest?

Cu sufletul mișcat până la emoție, am citit „protocoalele” asupra adunărilor generale de odinioară ale „Reuniunii învățătorilor arădani”, care se desfășurau în cadre de adevărată sărbătoare națională, umplând inimile românești de mândrie și de nădejde în taina vremilor ce-aveau să vie.

Tot ce avea nația noastră mai select, mai viu, mai reprezentativ, se întâlnea cu ocaziunea acestor adunări generale, contopindu-se într’o indisolubilă comunitate de simțire și de vrere rumânească.

Așa erau odinioară manifestările învățătorimii noastre, așa sunt ele și acum și așa trebuie să fie întotdeauna, fiindcă învățătorimea a fost, este și va fi cea mai prețioasă și indistructibilă forță care clădește eșafodajul țării și dinamizează destinul neamurilor.

Mihai Milatin.

FAIMA REVUNIUNII ÎNVĂȚĂRILOR ARĂDANI ȘI IMPORTANȚA CE I S'Ă DAT.

(Iosif Moldovan: *Monografia Reuniunii
învățătorești din Eperhia Aradului*)

Faima despre îndeletnicirile învățătorilor a început să se răspândească.

Curiositatea a atras la adun. gen. a V-a din 1895 pe redactorul Tribunei din Arad Ioan Rusu Șirianul și pe Iustin Ardolean redactotul »Vulturului« din Oradea, cari au rămas surprinși de primirea, ce li s'au făcut și de cele ce au văzut și auzit, iar în urmarea rapoartelor publicate de ei, la adun. gen. a VI din 1896 a început să vină lumea din depărtări mari.

† Iosif Moldovan

Intre oaspeții acestei adunări am remarcat o seamă de învățători din Banat în frunte cu Iuliu Vuia din Banat Comloș, Atanasie Lipovan din Sănnicolaul Mare, Simion Andron din Saravale și alții.

Tot atunci am fost onorați de secretarul Consistorial Ioan Lenger, preoții Vicențiu Marcovici din Nădlac, Dimitrie Marcovici

din Șeitin, Ioan Cioară din Micălaca, Ioan Iancu din Zărând, ba chiar și de protopopul Ilie Moga din Răbăganiul din depătătul Bihor, de Dr. Sever Bocșan proprietar în Curticiu, profesor de liceu, Alexandru Mărgineanu și alții foarte mulți.

De aici încolo numărul onoratorilor creștea an de an, între cari toți fruntașii din Arad și împrejurime: Ignatie Pap secretar consistorial, Augustin Hamsea arhimandrit, director seminarial, Dr. Nicolau Oneu avocat, directorul băncii Victoria, Dr. Ioan Suciuc avocat, Dr. Petre Pipos profesor, Gerasim Serb, ref. epitropesc la Consistoriu, Ioan Luca jude regesc, Dr. Georgiu Proca profesor, Ioan Petrovici profesor, Roman

Giorogaru profesor, Vasile Goldiș, Dr. Iustin Suci, Dr. Ștefan C. Pop. Georgiu Purcar, iar din provincă veniți chiar din mari depărtări protopopii: Constantin Gurban din Ineu, Ioan Giorgia din Buteni, Procopiu Givulescu din Radna, Ioan Groza din Halmagiu; o mulțime de preoți Ioan Ciora Micălaca, Ioan Stefanuț Mândruloc, Fabrițiu Mănuila Sâmbăteni, Terentie Oprean Lipova, Traian Vătan Arad, Romul Nestor Cenadul-Unguresc, Filip Leuca Pâncota, Iustin Dascăl Micălaca, Ioan Morar Micălaca, Simion Cornea din Batania, Gavril Bodea Arad și alții mulți, cari se prerândau an. de an la adunările generale.

Că ce importanță mare se dădea acestor adunări învățătorești, reese și din faptul, că toate organele de publicitate își trimiteau reprezentanții lor, astfel, pe lângă Ioan Rusu Șirianul și Sever Bocu redactorii Tribunei din Arad, mai veneau Valeriu Barcean redactorul Controlei din Timișoara, Dr. Petru Barbu dela Foia Diecezană din Caransebeș, Dimitrie Birăuțiu dela Poporul Român din Budapesta, iar în urmarea rapoartelor publicate în foile lor, nu arare ori erau onorate adunările generale de intelectuali veniți din cele mai mari depărtări, între cari, analele reuniunii ne arată pe Costin, Vasiliu German, George Guila profesori la liceul din Brad, Nicolae Sânzian cu doamna învățători în Hațeg, Ioan Marcu învățător în Bocșa montană, Ioan Vidu din Lugoj, Iosif Velceanu Reșița, George Jian din Oravița, Romul Ancușa Ramna, Vasilie Sala din Vășcău, Nicolau Firu din Oradea, Traian Hențu din Orșova, Ioachim Munteanu din Beba, Petru Cipău un vrednic învățător din cele mai îndepărtate părți ale Bihorului a sosit la adunarea generală din anul 1897 făcând cale de sute de kilometri pe picioare, pentru că din modesta leafă dascălească, nu s'a ajuns și pentru o asemenea distracție.

Tot importanța cea mare la care a ajuns Reuniunea Învățătorilor Arădani prin rapoartele elogioase apărute în toate ziarele românești din patrie, se poate vedea din telegramele și adresele de bineventare ce se ceteau în plenul adunării generale cum sunt următoarele:

«Sus prestigiul școlii și al învățătorului român»

Ioanaș, Președintele Reuniunii Caransebeșului,

»Salut pionerii culturii noastre»

Dr. Putici, protopop Timișoara.

»Trăiască înainte mergătorii culturai naționale«

Dr. Ștefan Pop.

»Implor binecuvântarea cerului asupra rezultatelor mănoase«

Ioan Meșian, Mitropolit.

»Doresc luminătorilor poporului deplină izbândă«

Dr. Proca Brașov.

»Cu adânc respect salut adunarea descărilor români«

Dr. Suci, Budapesta.

»Intrând în altarul Domnului, implor binecuvântarea cerului asupra lucrărilor adunării generale și asupra vrednicilor lucrători în ogorul sfânt al neamului,«

Archimandritul Hamsea.

»In ceasul al 12-lea aprindeți luminele«

Protopop Munteanu, Oradea.

»Vă rog primiți archipăstorească binecuvântare dela fostul coleg al fraților voastre«

Dr. Miron Cristea episcop, Caransebeș.

»Urez izbândă în calea spre lumină«

Protosinzel Ciorogariu.

»Reuniunea prospereze, vivat dascălul român«

Dr. D. Grozda avocat, Buteni.

»Vă salut gregari ai culturii«

Dr. Oncu.

»In lupta pentru lumină, vă dorim izbândă«

Dr. Lazar Iacob.

»Apostoli ai culturii, răbdați și lucrați«

Protopopul Munteanu.

»Prețuiesc mai presus de toate munca binecuvântată pe care o aduce învățătorul român sfintei cauze a neamului nostru«

Vasile Goldiș.

Morții noștri: † Iosif Moldovan.

S'a stins făclia vieții celui ce a fost și va rămâne în amintirea generațiilor de-acum și celor ce ne vor urma, vrednicul reprezentant al luptătorilor pentru lumină, dascălul Iosif Moldovan.

Născut în Arad (Pârneava) la 16 Septembrie 1863 din părinți fruntași ai micii industrii românești de pe acele vremi, a urmat cursurile primare și medii în Arad, după terminarea cărora s'a înscris la Preparandia din Arad, continuând apoi la Caransebeș unde a obținut și diploma de învățător.

La 1 Septembrie 1882 a fost numit învățător în comuna Cuvin, de unde apoi a fost ales la școala primară din Lugoj unde activează până la 1 Decembrie 1887, când se transferă la școala primară confesională ortodoxă română din Arad-Pârneava.

Aci a activat timp de 6 ani, adică până la anul 1893, când i se încredințează conducerea școlii primare de lângă Catedrala Aradului, unde a activat până la data de 19 Mai, 1919, când i se încredințează de către Consiliul Dirigent postul de revizor școlar al județului Arad. Dela 15 Iunie 1923, i se acordă calitatea de inspector al învățământului primar la Oradea, Arad și mai târziu la Timișoara, calitate pe care o deține până în anul 1928 când se pensionează.

În tot timpul funcționării sale, defunctul a fost un model al îndeplinirii funcțiilor sale oficiale, dezvoltând și o activitate apostolică culturală, bogată și variată.

Astfel din anul 1890 a fost membru marcant al »Asociațiunii pentru cultura Românilor din Transilvania«, apoi membru în consiliul parohial al Catedralei. În anul 1906 este ales președinte al »Reuniunii Învățătorilor din dreapta Mureșului«, apoi comisar consistorial la examenele școlilor primare. În anul 1910 i se încredințează catedra de limba română la Școala Normală de Stat din Arad, după ce în anul 1908 propunea desemnul și caligrafia la Preparandia arădană. Din 1912 era asesor onorar în senatul școlar al Veneratului Consiliu Eparhial, din 1914 membru în Adunarea Eparhială, iar mai târziu președinte al »Frăției Ortodoxe Române« secția Arad și președinte al băncii populare »Spiru Haret« din Arad.

Paralel cu aceste funcțiuni de onoare și obligațiuni profesionale, Iosif Moldovan a desfășurat și o activitate neobosită în domeniul publicisticii, redactând mai mulți ani »Revista Reuniunii Învățătorilor« și colaborînd la mai multe reviste românești.

În colaborare, a alcătuit manuale didactice pentru școlile primare, tipărind cel dintâi »Abecedar fonomic« în limba română. Harnic cercetător al arhivelor și documentelor arădane, Iosif Moldovan știe să le utilizeze, aducând prețioase contribuțiuni privitoare la »Revoluția lui Horia«, la »Istoria Aradului românesc«, »Istoricul școalelor românești din Arad«, și la »Monografia Reuniunii Învățătorilor Români din Arad«.

Toată viața sa, Iosif Moldovan, a fost un om de vocație, un luptător pentru lumină, activând pe toate domeniile pentru prosperitatea culturală, națională morală și materială a Nației din care făcea parte.

Încredințat de marea menire și puterea de ridicare a învățătorimii, Iosif Moldovan, în cuvinte lapidare, adresează învățătorilor români testamentarele îndemnuri: »Colegii învățători să țină mult la ambițiunea chemării lor, să caute ca nici un prunc de român să nu rămână fără știință de carte; fiți sfătuitori poporului; iubiți pe credincioșii maicii noastre biserici și mână în mână cu preoții ridicați Neamul nostru la nivelul neamurilor culte«.

Așa a fost Iosif Moldovan, un om de cultură națională și conștiință religioasă, punând cea mai mare parte a vieții sale în slujba celor două instituțiuni capitale ale Neamului nostru: Școala și Biserica.

Pe mormântul proaspăt ce-a cuprins la »Eternitatea« rămășițele pământești ale celui ce a fost Iosif Moldovan, cu sufețele cernite în zăbranicul durerii, depunem jerba aducerilor aminte, rostind cucernici tradiționalul și creștinescul:

În veci pomenirea lui.

Școala Vremii

RANGUL PROFESIONAL ÎN IERARHIA SOCIALĂ.

1. Psihologia asemănării sociale și evaluarea proprie: a) hipomodestie culturală. b) Supraaprecierea mijloacelor materiale. c) Deprecierea criteriului obiectiv. 2. Taylorismul ierarhic și optimizarea vieții: cultura în funcție de obiect social; validitate și mediu; convergența factorilor reali; lărgirea posibilităților materiale; concluzii. 3. Eficiența menirii și psihologia insului: randament și satisfacție.

1. Complexitatea și structuralizarea funcțională a organismelor sociale, ca urmare a unei evoluții naturale, sunt factori convergenți tributari mecanismului entității și tot deodată condiții de menținere și progres. Intocmai ca și acei »sifonophori«, societatea în drumul ei ascendent și-a divizat funcțiunile, a integrat în sânul ei, specializându-i, indivizii adaptabili — și a eliminat pe ceilalți. După integrare, ierarhizarea asigură stabilitatea și continuitatea entității sociale. Stimularea insului prin avantaje — materiale sau morale — asigură un mai larg efort convergent.

Individul simte în el nevoia ascensiunii — fie aceasta de natură imitatorie, fie o adleriană tendință de dominare, fie alt complex psihologic care nu interează în cazul de față decât prin existența sa — nevoie care determină focalizarea forturilor în direcția probabilității eficiente. În această atitudine, individul cearcă totalitatea mijloacelor disponibile, comparându-le. Se întâmplă ca autoevaluarea să fie mai puțin obiectivă și atunci individul se simte nedreptățit, sacrificat, (după firea și temperamentul său) și poate să devină un »paranoic social« un rebel.

Pornind dela aceste criterii, vom căuta să determinăm, așa cum ne arată și titlul, care este rangul învățătorului român în ierarhia socială a Statului, precum și realitatea determinării lui.

Originea determinării rangului spiritual al învățătorului în ierarhia socială, trebuie căutată în timpuri mai îndepărtate — și aceasta e variabil după gradul în care învățătorul reușește

să se impună mediului, în măsura calificării de bun profesionist și generator spiritual. (Condițiile bunului profesionist vor forma obiectul unui viitor articol).

S'a dat învățătorului o pregătire de 6—8 clase normale, ca posibilități de perfecționare.

Pentru verificarea potențialului profesional, Legea Inv. Prim. Norm. prevedea examene (definitivat, grad II, Șc. Norm. Sup.) și probe în mediul de activitate (gr. I, grad superior), iar aceste stimuluri au reușit, mai mult sau mai puțin, să atingă ceea ce legiuitorul tindea.

S'a întâmplat însă că s'a apreciat greșit cantitatea și calitatea acestor probe, prin lipsa lor la alte categorii de funcționari. Cauzele acestui fapt sunt:

a) Hipomodestie în evaluarea proprie. Lipsa examenelor la înaintarea unor categorii de funcționari a făcut să se creadă de către unii învățători că pregătirea lor este superioară acestora prin mulțimea examenelor. S'a uitat însă că unii dintre ei au avut pregătire universitară, care nu putea fi egalată de examenele sus amintite. În ierarhia socială — mă refer de data aceasta la celula socială: satul — învățătorul se pretinde pe picior de egalitate cu preotul, medicul, avocatul — ca intelectual cu atribuții convergente. Nu i se infirmă deloc acest rang, dar obiectivi fiind, s'ar impune o oarecare modestie în autoevaluarea culturală, deoarece cultura generală a învățătorului este propriu zis, de 4 clase secundare — celelalte reducându-se aproape exclusiv la cultura profesională.

b) Din tendința aceasta de egalare, sau chiar de depășire pe plan atributiv, se naște tendința de depășire în ce privește standardul de viață, din care cauză bugetul învățătorului iese aproape totdeauna deficitar. Urmărilor sunt diferite și nu interesează momentan.

Mă întreb, dacă aceasta este o concluzie greșită, cari ar fi cauzele disperatelor moțiuni dela congresele învățătoarești: »armonizarea salariilor«, »mărirea salariilor începătorilor«, „diurne“, „pământ școlar“. etc. ?

Iată deci o a doua doua cauză: *supra aprecierea mijloacelor materiale.*

c) Ca o încoronare a acestor două, cred că se poate deduce și ultima cauză: deprecierea criteriului obiectiv în adoptarea unui standard de viață, materială și culturală.

2. Care ar fi deci atitudinea ce se impune și motivarea ei?

În pregătirea învățătorului, Statul — căci el și-a asumat această obligație — ține seamă de funcția și de obiectul social unde inv. va activa. Prin excelență, — țara noastră fiind țară agricolă, învățătorul își are terenul de activitate la sat, care în componența lui are câțiva intelectuali: notar, medic, funcționari și în majoritate țărani, cu cultură primară, în cel mai bun caz. Iată obiectul atribuției sale profesionale. Faptul unei culturi minime a obiectului, este însă invers proporțională cu pregătirea ce ar trebui s'o aibe învățătorul. Dece? Se știe: fie pentru bogăția ipotezelor, fie pentru înmulțirea mijloacelor, etc.

S'a stabilit atunci un etalon de pregătire pentru învățător — și acesta raportat la cele de mai sus — exercitarea profesiunii fiind în bună parte chestiune de intuiție pedagogică consimțată didactică și bun simț și exclusiv de pregătire. Celor cari se îndoiesc de cele afirmate mai sus le amintesc câțiva dintre marii, pedagogi cari deși nu aveau o pregătire profesională au lăsat sisteme de educație: Rousseau era copist, gravor, etc; Locke era medic; Pestalozzi teolog.

S'a zis că învățătorului îi sunt suficiente 6—8 clase normale, cu posibilități de perfecționare, iar medicului, pe lângă bacalaureat, îi este necesar să studieze 7 ani în universitate, Iată aprecierea societății.

Având în vedere intenția sa anticipată în pregătirea sa profesională, precum și randamentul spre care se tinde, convergența posibilităților de validitate tind spre mediul rural, cerând integrarea în mediu a învățătorului. Această integrare trebuie să fie totală și entuziastă.

În acest caz, validitatea sa va fi completă.

Ca un corolar a celor de mai sus se impune:

De moment, o modestie în auto-evaluarea rangului în ierarhia socială din partea învățătorului.

Adoptarea standardului de viață a mediului profesional rural pentru înmulțirea posibilităților materiale necesare.

Tinderea către un nivel cultural universitar egal cu a celorlalți intelectuali ai satului.

3. Ipotezând atingerea gradului preconizat, ne vom referi la un ultim argument — și acela psihologic: îndeplinirea mării social-profesionale conștientă, va da individului acea stare de mulțumire, stimulative de activitate productivă. Se vor atinge deodată două scopuri, unul social și altul individual: randament și satisfacție,

Inv. **Dănilă Gheorghie**

BILANȚUL

Asociației Invățătorilor Secția Arad, încheiat la 31 Decemvrie, 1939.

ACTIV		PASIV	
Cassa: Asociației	11692	Fond de rezervă	49378
Căminul	47177	„ imobil Casa Inv.	3250000
Revista	15825	„ Bibliotecă	9715
	64694	„ Iosif Moldovan	22921
Depuneri la B-ca Invăț.:		„ Dr. P. Pipos	1261
Ct. Asociația	19357	„ Inventar cămin	281045
Ct. Revista	12421	„ debitori	1450
	31778	Rămășițe de plată	4500
Depuneri Banca Victoria	24182	Supra solviri taxă cămin	13400
Imobil Casa Invăț. Arad	3250000	Profit și pierderi (beneficiu)	247063
Aparate de laborator	10450	— Asociație	20453
Biblioteca Asociației	12715	— Cămin	198364
Biblioteca Cercului Cultural	12000	— Revista	28246
Inventar Cămin	300142		
Taxe restante Cămin	86787		
Diversi debitori	5500		
Cota reportată Asoc. Gen.	2100		
Cotizații de încasat	21682		
Inventar alimente cămin	58703		
Total	3880733	Total	380733

CONTUL PROFIT ȘI PIERDERE

al Asociației Invățătorilor la 31 Decemvrie 1939.

CHELTUEI		VENITURI	
A) Asociației:		A) Asociație:	
Cota către Asoc. Gen.	22500	Cotizație membri	93277
Amenaj cam. oasp.	6908	Diverse venituri	1857
Ajutoare culturale	500		95134
Diverse ajutoare	4700	B) Cămin:	
Delegați congr. gen.	6000	Beneficii rep. din 1938:	
Salarii	8000	Lei	117973
Cheltueli generale	25023	Venituri 1939	708776
Fond deschid credite	1050		826749
	74681	C) Revista	
B) Cămin:		Beneficiu rep. 1938	19125
Cheltueli Cămin	628385	Venituri 1939	66160
C) Revista „Școala Vremii“:			
Cheltueli	57039		
Total cheltueli	760105		
Beneficiu net:			
— Asociație	20453		
— Cămin	198364		
— Revistă	28246		
Total	1007168	Total	1007168

Se aprobă Bilanțul și Contul de Profit și Pierdere în forma prezentă.

Președinte:	Casier:	Contabil:
ss. E. Igrășan	C. Vodă	Ion Lascu
Censori: ss. D. Radu, ss. I. Demetrescu, ss. Gh. Albu		

CONTUL PROFIT ȘI PIERDERE

incheiat la 31 Dec. 1939, privind Asociația Inv.

CHELTUELI		VENITURI	
Cota către Asoc. G-rală	22.500	Cotizații dela membrii	93.277
Cheltueli generale	25.023	Diverse	1.857
Salarii	8.000		
Delegați Congres general	6.000		
Ajutoare	4.700		
Amenaj. camerii de oaspeți	6.908		
Opere culturale	500		
Fond dcschid. credite	1.050		
Total chelt.	<u>74.681</u>	Total venit	<u>95.134</u>
Beneficiu	20.453		
Total	<u>95.134</u>	Total	<u>95.134</u>
Președinte: ss. L. Igrîșan	Casier: ss. C. Vodă	Contabil: ss. I. Lascu	

CONTUL DE PROFIT ȘI PIERDERE

la 31 Decemvrie 1939, privind Căminul Casei Invățătorilor.

CHELTUELI		VENITURI	
Cheltueli Cămin:		Beneficiul rep. 1938	117.973
— conf. anexei extr.		Venituri Cămin 1939	
din reg. plăți 1939	628.364	— conf. anexei extr.	
Beneficiul net	198.364	din reg. incas. 1939	708.776
Total	<u>826.749</u>	Total	<u>826.749</u>
Președinte, ss. L. Igrîșan	Directorul casei ss. I. Mladin	Contabil ss. I. Lascu	

CONTUL DE PROFIT ȘI PIERDERE

la 31 Decembrie 1939, privind Revista Școala Vremii.

CHELTUELI		VENITURI	
Cheltueli Revistă		Venituri Revistă	
— tipărirea	41.752	— Benef. an preced.	19.125
— onorar redactor	8.000	— abonamente	49.200
— onorar administr.	3.000	— subvenții	16.000
— timbre expedite	1.755	— dob. dep. Banca	
— Diverse	2.532	Inv. 1938	587
Total cheltueli	<u>57.039</u>	— Idem pe 1939	373
Beneficiu	28.246	Total venituri	<u>85.285</u>
Total	<u>85.285</u>	Total	<u>85.285</u>
sPreședinte: s. L. Igrîșan	Administrator: ss. I. Paguba	Contabil: ss. I. Lascu	

CONTUL DE GESTIUNE
al Căminului „Casei Invățătorilor“ pe anul 1939

Incasări

Nr. crt.	Specificarea Veniturilor	Prevederi	Drepturi	Incasări	Sume Le restante	Suma Lei incasării
		bugetare	consta- tate	efectuate		
		Lei	Lei	Lei	Lei	Lei
1	Soldul anului precedent	26807	26807	26807		
2	Taxe de înscriere	35000	25500	25000	500	
3	Taxe de întreținere	700000	493300	463710	29590	13400
4	Taxe restante	75304	73304	31207	44097	
5	Subvenție de Stat	58500	65000	65000		
6	Chirii anuale	50000	58000	45500	12500	
7	Diverse venituri	15000	9740	9740		
8	Chirii restante	29161	27695	27695		
Total		989773	781346	694659	86687	13400

Plăți

Nr. crt.	Specificarea cheltuelilor	Prevederi	Plăți	Credite anuale	Rămășițe de plată
		bugetare	efectuate		
		Lei	Lei	Lei	
1	Leafa pedagogilor instructori	10000	3500	6500	
2	Leafa servitorilor	70000	53558	16442	
3	Pâine și făină	145000	94894	50106	
4	Carne și untură	120000	106270	13730	
5	Diverse alimente de bucătărie	230000	188621	41389	
6	Instalațiuni și mobilier	40000	31143	8857	
7	Reparaturi mai mici	30000	23851	6249	
8	Curățire și desinfectare	30000	29027	973	
9	Luminat	25000	22249	2751	
10	Încălzit	90000	60562	29438	
11	Apă	25000	18607	6393	
12	Imprimare și chelt. de birou	4000	1429	2571	
13	Asigurarea clădirii	3000	2781	219	
14	Spălatul rufelor	7000	2690	4310	
15	Cotizații la Casa Cercuală	5000		5000	
16	Dare către stat	5000	2181	2819	
17	Augumentarea bucătăriei	15000	960	14040	
18	Diverse cheltueli neprevăzute	15000	5269	9731	
Total		869000	647492	221518	

Balanța: Incasări Lei 694659
 Plăți „ 647482
 Sold de cassă „ 47177

Arad la 31 Decembrie 1939.

Președinte: ss. L. Igrışan.

Director: ss. I. Mladin.

Raportul Comitetului către Adunarea Generală.

Onorată Adunare Generală,

Actualul comitet ales de către adunarea generală din 26 August 1939, a luat pe umerii săi sarcina de a conduce mai departe destinele asociației. În cuvântul adresat colegilor prin rev. »Școala Vremii« a arătat limpede programul de lucru, program care se rezumă în următoarele:

— Reînvierea tradiției, a spiritului de colegialitate și frățietate, întronarea încrederii, a muncii cinstită și desinteresată pentru rezolvarea problemelor, satisfacerea cererilor legale sau susținerea lor, conlucrare armonioasă cu autoritățile școlare, supravegherea ca instituțiile asociației să funcționeze în mod normal, precum și aducerea la îndeplinire a dezideratelor adunării generale, care i-a încredințat mandatul. El urmează acum să răspundă ce a făcut și ce n'a făcut din cele ce și-a propus.

Onorată Adunare Generală,

Prezența noastră în fruntea acestui comitet, a încercat să fie o cheazășie a unei munci disciplinate care să contribuie la prosperitatea învățământului și a solidarității noastre.

S'au convocat cinci ședințe de comitet dintre care una nu s'a putut ține — membrii fiind concentrați și două ședințe a delegației permanente.

În aceste ședințe comitetul s'a preocupat de următoarele:

Dezideratele adunării generale trecute.

În consiliul pedagogic și în consiliul administrativ județean, s'a intervenit la primăria Municipiului și la prefectura județului spre a nu se micșora sumele înscrise în bugetul școlilor, ele exprimând stricta necesitate. S'au dat asigurări în această cauză.

S'au făcut intervenții pentru satisfacerea doleanțelor delacaz la caz, atunci când au fost solicitate.

În ce privește improprietărea învățătorilor din oraș cu locuri de case, s'a intervenit la primăria orașului întocmindu-se și un tabel, dar până în prezent nu s'a obținut nici un rezultat.

În privința sumei împrumutată de către vechiul comitet d-lui Oarșa, comitetul asociației a făcut diferite demersuri pentru încasarea lui. Dl Oarșa a înaintat o cerere către adunarea generală, care se va citi.

Nu s'a putut întocmi un regulament al revistei „Școala Vremii.”

S'a publicat în No. 8—9 al revistei „Școala Vremii” Statutul asoc. gen. a inv. din România, spre a fi cunoscut de toți.

În ședința com. de ținut din 31 Martie, la propunerea colegului noutru N. Cârstea, membru în com. de ținut, s'a luat hotărârea de a se interveni prin Dl președinte, ca învățătorilor concentrați cari aveau dreptul să se prezinte la examenul de definitivat sau înaintare gr. II. să li se acorde titlul în mod automat sau să li se dea concediu cel puțin cu o lună înainte de data ținerii examenului.

Librăria învățătorilor.

A funcționat în mod normal după cum veți avea ocazia să constatați din rapoartele mai amănunțite.

S'a obținut pentru librărie dreptul de a vînde articole de străjerie.

Banca învățătorilor.

S'a stabilit o colaborare strânsă cu această instituție care, cu drept cuvânt, este un titlu de mândrie pentru conducerea trecută și o binefacere pentru învățători.

Secția de ajutor mutual va fi lărgită și reorganizată în așa fel ca să devină o necesitate pentru fiecare membru al asociației.

Casa învățătorilor.

Acest capitol a ținut atenția încordată a conducerii. Nu examinăm aici în ce stare ajunsese, întrucât este cunoscută de toți. Nu-și mai putea îndeplini nici pe departe scopul pentru care era făcută. Posibilități de viitor excluse. Această proprietate, acest bun, această valoare a asociației, a devenit un capital mort pentru întreținerea căreia trebuia să se investească cheltueli fără putință de a produce ceva. Am socotit deci problema casei inv. ca cea mai arzătoare și i-am înclinat aproape întreaga noastră preocupare.

S'au examinat diferite ipoteze.

Cea mai potrivită s'a crezut închirierea localului „Liceului Moise Nicoară” pentru internat. Condițiunile de închiriere după cum se vor vedea din contract, sunt foarte avantajoase pentru noi, dându-ne posibilitate să cumpărăm un alt imobil pentru satisfacerea nevoilor noastre și care să fie în stare să ne producă și beneficii.

Aceasta va fi debătută în amănunțime în adunare unde se vor pune la dispoziție toate datele de detaliu.

Onorată Adunare Generală,

Raportul prezentat de noi, rezumă munca și străduințele noastre depuse pentru consolidarea asociației și a înfrățirii noastre sufletești.

PROCES-VERBAL Astăzi, 12 Mai 1940.

Comisia de Cenzori a Asociației învățătorilor Secția Arad, intrunită în ședință pentru controlarea gestiunii în general precum și verificarea Bilanțului și Contului de Profit și Pierdere al Asociației, Căminului și revista Școala Vremii de pe anul 1939, a constată următoarele:

1. Gestiunea Casei Învățătorilor condusă de d. director I. Mladin a fost găsită în cea mai perfectă ordine. Din Bilanțul și Contul Profit și Pierdere al Căminului casei, încheiat la 31 Dec. 1939, am constat, că în cursul acestui an s'a încasat în totai Lei 694.659 și s'a cheluit Lei 647.483, rezultând un sold de casă de Lei 47.177, care sumă a trecut ca venit pe anul 1940. Toate încasările și plățile sunt justificate cu acte în regulă.

Din Inventarul Jurnal și Inventarul Special al Căminului am constatat că în cursul anului 1939 s'a majorat cu diferite obiecte în valoare de Lei 19.097, reprezentând la finea anului o valoare totală (avere mobilă și imobilă) în sumă de Lei 3.550.142.

Făcând constatarea că unele din obiectele din inventar sunt complet uzate și nefolosibile, în valoare de Lei 10.128, cuprins într'un borderou semnat de noi, propunem scoaterea lor din inventar.

Având în vedere, că atât Bilanțul cât și Contul Profit și Pierdere precum și registrele de inventarul mobilier sunt bine și corect conduse și că toate plățile făcute sunt pe deplin justificate propunem adunării generale aprobarea lor și descărcarea dlui director I. Mladin depe acest an de gestiune.

2. Verificând Bilanțul și Contul Profit și Pierdere al revistei Școala Vremii, încheiat la 31 Dec. 1939, am constatat: intrate Lei 92.912, iar la cheltueli Lei 77.087, rezultând un sold de casă de Lei 15.825, iar bani depuși la Banca Învățătorilor Lei 1241.

Din scriptele atașate la dosarul Contului Bilanț, am constatat că atât intratele cât și plățile făcute sunt justificate cu acte în regulă. În urma acestor constatări, propunem adunării generale aprobarea Bilanțului și contului Profit și Pierdere, precum și descărcarea administratorului d. Iulian Pagubă.

3. Trecând la verificarea Bilanțului și Contului Profit și Pierdere al Asoției Învățătorilor depe anul 1939, condus de d. C. Vodă, am constatat, că atât veniturile, cât și plățile făcute deasemeni sunt justificate în regulă, cu următorul rezultat: Intrate Lei 95.134, Plăți Lei 74.581, rezultând un sold numerar de Lei 20.458 sumă aflată la casier și depuneri la Banca Învățătorilor. Propunem aprobarea gestiunii și descărcarea ca sierului.

4. Propunem, mai departe, ca în viitor, atât taxa de membru către Asociație cât și abonamentul la revistă să se încaseze până la data de 1 Sept. a fiecărui an, ca să nu mai obvină cazuri ca în anii trecuții, ca învățătorii transferați în alte județe, ori pensionați, să nu mai poată fi încasați cu taxele obligatorii.

În urma celor constatate atât la Asociație cât și la Cămin și Revistă, propunem adunării să se aducă mulțumiri d-lor Ioan Mladin, Cornel Vodă și Iulian Pagubă pentru munca desfășurată spre bunul mers al instituțiilor administrate de fiecare.

Membri comisiei;

ss. D. Radu.

ss. I. C. Demetrescu.

ss. Gheorge Albu.

ADRESA:

CONCORDIA
Inst. de arte grafice
Pîrad, Str. Goldiș 6